

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
čice isti prostor K 20.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socijalno - demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 812,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za listi
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Boj za poslovnika.

Belgrad, 13. decembra.

Druge seja ustavotvorne skup-
ščine je bila mestoma iako burna.
Vsi navidezno. Komunisti so nam-
reč pod vodstvom svojega papeža,
vseučiliškega profesorja dr. Sime
Markovića, uprizorili svoj prvi kra-
val, ki je bil zelo podoben tistim
slavnoznanim dijaškim demonstra-
cijam, ki so se uprizorile za časa
bivše Avstrije redno vsako jesen
zato, da so videli novodošli dijaši,
tako zvanj »brucsi«, kako izgleda
»akademski svoboda« med kru-
ljenjem in tulenjem na svojih
akademskih tleh — — — Kakor se
na prejšnjem svetu ni mnogo zme-
nil, da se študentske čenče, tako si
tudi nosanci, ki imajo staro parla-
mentarno rutino, iz komunističnega
razbitanja do klopih in iz njihovega
cepčanja z nogami niso storili
mnogo: stari deda Protič je motril
prav zadovoljno ves prizor in re-
kel smešljive proti svoemu sosedu:
»Če je ne bi bilo huše opozicije! S
kraljevskimi komunisti bomo brzo
gotovi!«

Repot je nastal ko je starostni
predsednik Pašić pozval parlamen-
tarne klube, naj predložijo svoje ka-
ndidatne liste za volitve v verifi-
kacijski odbor na podlagi točke 3. za-
časnega poslovnika. Ko je padla be-
seda »poslovnika«, je nastal oren v
komunistični strelji. Dr. Marković
je kričal v enomer: Molim reč. —
prosim za besedo! Toda stari Pašić
je pač izkoristil svojo starost in se
je napravil — gluhega. On ni hotel
slišati za nobeno ceno Markoviće-
vega vabila za »besedo«: roke je
sicer nastavljal na uho, ampak slišal
ni prav nič prav čisto nič, pač na je
mirno nadaljeval svoj govor: »Vsa-
ki skupini je dano na prosto, da gla-
suje za svojo listo. Poslancev je
402, navzočih je 293, torej zadostno
število. Pričnimo. Dosedat sta pred-
loženi dve listi. Gospod tihnik,
brosim!«

Dr. Marković vnije, komunisti
razsajajo. Pašić mirno gleda, kako
tihnik postavlja škrinice. Čule se
glas »narodnega očeta« Žorže: Ar-
meiduš! V tem momentu pristopi k
predsedništvu še dr. Kazlerović, ki
pripravi nenadoma tretjo, t. i. komu-
nistično listo. Protič na pravi: Po-
stajalo pametni, šlo bo, šlo bo...

Kakor se govori v kuloarjih, je
dovzročil predajo komunistične li-
ste dr. Lemež. Raznesle so se bile
namreč baš v kritičnem trenutku
vesti o demisiji pokrajinske vlade v
Ljubljani in dr. Lemež si je brčkone
mislil: Nič gotovega se ne ve, mo-
rebiti pa poide! In pritisnil je z vsi
silo, da pride vsaj v verifikacijski
odbor ako ne na predsedniško me-
sto v Ljubljano. Pomislite, Landes-
prezident, to nekaj pomeni! In te-
po stanovanje s široko posteljo, ka-
tere niti Vencaiz ne more odpo-
vedati... Žorže je zopet zahreščal:
Armeiduš!

Pa preidimo k stvari. Volitve za
verifikacijski odsek so se izvršile
povsem v redu. Od imenovanih treh
list je glasovalo za radikalno-kleri-
kalno listo 152, za demokratsko-
kmečko-socialistično 138 in za ko-
munistično 52 poslancev. Izvoljenih
je od radikalne (Protičeve) liste 9
članov od demokratske (Pečičeve)
8 in od komunistične 3 člani. Od
Slovencev je bil izvoljen med dru-
gimi tudi dr. Milan Korun za soci-
jalne demokrate.

Kombinacije, katere so delali v
kuloarjih na podlagi trenutne zve-
ze med radikali in klerikali z ene,
in pa med socialisti in demokrati
z druge strani, so prežgane. Te
kombinacije ne pomenijo nič. Vsaka
od manjših strank je imela pač in-
terese, da dobi s pomočjo kakšne
večje stranke v verifikacijskem od-
seku svojega zastopnika. Ker je pa
do začasnega poslovnika potrebno
precej visoko število poslancev da
morejo postaviti svojo listo, zato so
se socialni demokrati združili ad
hoc, t. i. za ta moment, z demokra-
ti, da dobe svojega zastopnika v
odboru ki bo reševal tudi leno šte-
vilo njihovih pritožb. Vse druge
kombinacije, katere delalo n. pr.
klerikali so prazne besede brez
stvarne podlage.

Po končanih volitvah je prišel
dr. Sime Marković vendarle do to-
liko zaželeane besede, da protestira
v imenu svoje stranke proti oktro-
iranju poslovnika suvereni konsti-
tuanti. Slovenski in hrvaški kleri-
kalci so komunistom burno ploskali
na veliko začudenje radikalcev,
namreč tistih radikalcev ki ne ve-
do, da je opozicija med Korošcem
in Protičem več ali manj dogovor-
jena... Drugi, ki to vedo ali vsaj
sumijo, so na rekli: »Korošec je čis-
to dober jezuit, ampak mi smo bo-
li!« Zato se tudi znanega Nikole
Mandića niso ustrašili preveč in so
ga čisto mirno poslušali. Imponiral
pa ta možakar Srbijancem ni; ga
predobro poznajo.

Protiv oktroiranju poslovnika so
se izjavili še narodni klubši, musli-
mani in republikanci.

V imenu socialnih demokratov
je izjavil sodrug Etbin Kristan na
kratko: »Ako ustavotvorna skupšči-
na ni suverena, ni ustavodajna. To
je zadosten razlog, da odklanjamo
poslovnik in zahtevamo, da se iz-
delata tak poslovnik, kakoršnega hoče
skupščina sama.«

To je kratka in precizna izjava,
kateri ni treba dostaviti niti besede
več in ki desavira vse dosedanje
kombinacije in komentare o bodo-
či taktiki in politiki socialnih demo-
kratov.

Prihodnja seja se bo vršila, ko
konča verifikacijski odbor svoje
delo.

Vsi udeležniki enketе so se sicer
načeloma izrekli za centralistično
organizacijo, delavskega zavarova-
nja, vendar so v splošnem kot v
podrobnostih skoro vsi povdarjali,
da je vlada šla v tem oziru preda-
leč. Prezrti ni okolnosti, da more-
jo samo veliki zavarovalni zavodi
vršiti svoje socialne dolžnosti, kate-
re ne obsegajo le izplačevanje bo-
leznine in rent, temveč v prvi vrsti
onemogočanje boleznih in nezgod. Za
ustvarjanje sanatorijev, ambulatori-
jev, ortopedičnih zavodov, zobnih
klinik in drugih prohibitivnih ter
lečilnih sredstev je pa treba veli-
kih kapitalov, katere zmoro le teri-
torialno veliki zavodi. Na drugi
strani je pa zopet uvaževati nepo-
bitno okolnost, da so gospodarske
razmere in delavske potrebe v Ma-
cedoniji povsem druge kot v Hr-
vatski in one v Črni gori druge od
teh v Sloveniji in da je težko v le-
gislativnem kakor v upravno-teh-
ničnem oziru z eno in isto določbo
doseči enak cilj v Albaniji kot v
Mariboru. V sled tega smo stali v
podrobni debati predloge, ki merijo
na to da se težišče vsega poslova-
nja prenese na okrožne urade, do-
čim naj bi osrednjemu uradu pre-
ostala v glavnem kontrolna oblast
nad izvrševanjem zavarovanja.

Ce bi se ta osnutek uzakonil ali
potom uredbe stopil v veljavo, bi
imelo pri nas v Sloveniji to za po-
sledico, da se združijo »Zač. delav-
ska neugodna zavarovalnica« in
»okr. bolniška blagajna« v Ljubljani
v en zavod, ki bi moral prevzeti v
svojo upravo še bolniške oddelke
bratovskih skladnic.

Spore rešujejo sodišča pri okro-
žnih uradih, ki imo predseduje sodnik
in v drugi stopnji posebno kasaci-
sko sodišče na sedežu osrednjega
urada.

Državno nadzorstvo nad zavo-
dom vrši ministristvo za soc. politi-
ko. Zastopnika pokrajinskih vlad v
Ljubljani in Sarajevu sta prišla
predlog, da vrši neposredno nad-
zorstvo nad okrožnimi uradi pri-
stojna politična oblast II. stopnje.

Načrt je prvotno tudi obsegal
pravico zavoda da sam kaznuje
prestopke proti temu zakonu. Vide-
ti je da zavod te pravice ne bo
imel in da bo politična oblast kot
deslej imela kaznovno oblast in
da bo v njen delokrog spadalo tudi
reševanje onih sporov, katere je že
do sedaj reševala.

Na sedežu osrednjega urada bo
posloval stalni zdravniški svet, ki
naj bi po našem predlogu sestojal
tudi iz zdravnikov, ki stanujejo iz-
ven Zagreba oz. Beograda.

Načrt zavarovalnega zakona oz.
ureda pomenja brez vsakega ugo-
vora lep korak v razvoju naše so-
cialne politike. Vendar bi želeli, da
ga vlada podvrže še enkrat teme-
litni reviziji pri čemer naj se ozira
na prednežene in spreminjavalne in
dopolnilne predloge, ki jih je prešla
od zastopnikov pozvanih zavodov
v Sarajevu, Zagrebu in Ljubljani,
kakor tudi od zastopnikov deželnih
vlad v Ljubljani in Sarajevu.

Telegrami.

OSTAVKA STARE VLADE.

Belgrad, 14. Danes ob 6. popold-
ne je podal ministrski predsednik
dr. Vesnić regentu prestolonasledni-
ku ostavko kabineta.

VERIFIKACIJSKI ODSEK.

Belgrad, 15. Danes dopoldne je
imel verifikacijski odbor ustanovno
sejo ter je dobil pri glasovanju radi-
kalec Gurlič 9 glasov, demokrat
Pečič 10 glasov, in je bil s tem iz-
voljen tudi za predsednika verifi-
kacijskega odbora. Za demokrate so
glasovali tudi 3 komunisti. Za tainika
je bil izvoljen socialist dr. Korun.

Verifikacijski odbor je takoj pričel s
pregledovanjem nespornih verifi-
kacij. Nato so se sprejele pritožbe proti
volitvam, ki jih je bilo samo deset in
od katerih so tri že rešene, ker na-
vajanja pritožb ne morelo vplivati
na definitivni izid okrožnih volitev.
Te pritožbe se tičejo volitev v mo-
starskem, banialuškem in tuzlanskem
okrožju. Razprava se sedaj vrši za
mandat dr. Svetislava Mihailovića iz
voljnega okrožja Bečkerek-Kikinda,
ker je bila vložena pritožba, da bi
kot načelnik ministristva za notranje
stvari ne mogel biti izvoljen.

REVIZIJA POSLOVNIKA.

Zagreb, 14. »Narodno Delo« po-
roča iz Belgrade, da se po včerajšnji
debati v konstituenti splošno sodi, da
se bo poslovnik, ki ga je sestavil mi-
nistristvi svet, moral podvreči znatni
reviziji.

KONSTITUIRANJE KLUBOV.

Belgrad, 14. Radikalni klub je iz-
volil 20 poslancev, ki bodo vodili
strankine posle. Za predsednika so-
cialno demokratskega kluba je izvo-
ljen posl. Etbin Kristan. Komuni-
stični klub je izvolil samo 5 tainikov.

RADIČ NE PRIDE V BELGRAD.

Belgrad, 14. V poučenih krogih
govori, da Radič ne bo prišel v Bel-
grad, temveč da bo tekem tedna
brčkone prišlo samo nekoliko dele-
gatorov njegove stranke, da se pogaja-
jo s strankami, ki so prišle v usta-
votvorno skupščino.

NIKOLA PAŠIĆ.

LDU, Zagreb, 14. »Večer« poroča iz
Beograda: V parlamentarnih krogih se
govori, da bo regent poveril Nikoli Pašiću
mandat za sestavo vlade. Ker Pašić sam ne
bo prevzel predsedstva vlade, sodijo, da
bo določen za predsednika vlade Stojan
Protič. S tem bi zopet prišel v pretres na-
črt ustave, ki ga je izdelal Stojan Protič in
ki predvideva 9 avtonomnih pokrajin.

LDU, Belgrad, 14. Ker je danes Nikola
Pašić izročil dolžnosti predsednika kon-
stituante verifikacijskemu odboru, bo
imel sedaj več časa, da se pouči o po-
litičnem ter izvede pogajanja za sestavo skup-
ne vlade. Obenem se je danes ob 10. dopo-
ldne sestali ministrski svet, ki je sklenil, da
poda celokupni kabinet demisijo.

SPORAZUM VLADE Z DRŽAVNI- MI NAMEŠČENCI V JULJSKI BE- NEČINI.

Trst, 14. Generalni civilni komisar
Mosconi je zastopnikom stavkaiočih
državnih nameščencev naznanil, da
je vlada znesek 500 lir, ki ga je dovo-
lila kot predum na razliko izena-
čenja državnih nameščencev v Julij-
ski Benečini z onimi v Italiji, zvišala
na 1000 lir z veljavnostjo od 1. julija
1920. Hkrati pa je generalni civilni
komisariat odredil, da se morajo do
srede 15. t. m. zjutraj vsi stavkaioči
državnih nameščencev vrniti na svoje
mesto in da morajo v redu izvrše-
vati svojo službo, ker se bo drugače
proti njim uvedla disciplinarna pre-
iskava in bodo strogo kaznovani. Ne-
definitivnemu osebju se bo za dobo
stavke odtegnila plača. — Snoči so
se stavkiočim pridružili tudi urad-
niki javnih skladišč in sklenili, da
bodo začeli stavkati v torek, 14. t. m.
zjutraj.

BOMBNI NAPAD V GORICI.

LDU, Gorica, 13. Včeraj so tržaški
republikanci napravili izlet v Gorico. Ko
so zvečer na kolodvoru čakali na vlak,
so fašisti vrgli med nje dve ročni granati,
od katerih pa ena ni eksplodirala. Ranje-
nih je bilo 30 oseb, nekatere hudo. Priče
pripovedujejo, da so vojaki, ki so stali
poleg skupine vračajočih se republikan-
cev, opozarjali drug drugega, naj se
umaknejo, ker se bodo vrgle bombe.

PRED PRIHODOM KONSTANTINA V ATENE.

LDU, Belgrad, 14. Iz Aten poročajo:
Tu pričakujejo v kratkem prihoda bivše-

ga kralja Konstantina. Brodovje je dobilo
povelje, naj sprejme kralja in ga spre-
mlja. Grški parlament, ki bo imel značaj
ustavotvorne skupščine, se bo sestel 5.
januarja. V poučenih krogih govore, da
bodo francoski, angleški in italijanski po-
slaniki, ki so akreditirani na grškem dvo-
rni, odgovorili iz Aten, ako bi Konstantin
ponovno postal grški kralj. To odpotova-
nje bi bilo eno izmed onih odredb, ki jih
nameravajo zavezniki podvreči napram
Grški. V Mali Aziji, na Kreti in v Traciji
se pripravljajo gibanje proti Konstantinu in
njegovim pristašim. Tamkaj se zbirajo
dobrovoljci, katere vodijo kot častniki
pristaši Venizelosa.

NOVA MADŽARSKA VLADE.

Kakor javljajo listi, bo nova vlada se-
stavljena nastopno: Predsedstvo grof Te-
leki, zunanje dr. Gratz, poljedelstvo Szabo
(Nagy Atad), pravosodstvo Tomosany,
vojno general Pavel Hegedus ali Sreter, fi-
nance Roland Hegedus, trgovina Rubinek,
prosveta Vass. Notranje ministristvo se
pomudi grofu Stefani Bethlenu. Ministristva
za narodnostne manjšine, za zadeve ma-
lih poljedelcev in za ljudsko blaginjo se ne
bodo zasedla. Ravno tako se opuste poli-
tična mesta državnih tainikov.

RAZNE VESTI.

LDU, Pariz, 14. Kakor poroča »Petit
Journal« iz Londona, je vsled požara v
Corku 1200 oseb brez strehe.

LDU, Pariz, 14. Kakor doznava
»Matin« iz Londona, je predsednik Wils-
son pozval ameriško ljudstvo, naj podpiše
pol milijona dolarjev za stradalajo evro-
pejsko dečo.

LDU, Dunaj, 14. Korrespondenzen
Pappenheim javlja, da se tehnična misla
prizadeva, napraviti konec stavke v drž-
javni kovnici denarja.

+ Zakaj se tudi ni posrečila protestna
rudarska stavka v Kladnu nam naznanja-
jo semkaj dospeli češki listi. Rudarji v
sevi, Češki in na Ostravskem so namreč
izjavili, da bodo v slučaju kake komuni-
stične protestne stavke produkcijo premo-
ga zvišali, če tudi treba z nedeljskim in
nadurnim delom le, da ne bodo pravili re-
zevi prezeblati v tej hudi zimi. Kladenskim
komunistom je zlezlo srce v hlače in vsega
navdušenja je bilo — konec na mah.

+ Markantno poročilo... »Rude Pra-
vo« poroča, da je zboroval 8. t. m. izvr-
ševalni odbor čeških komunistov, da je na
sebi »obravnaval podrobna načela ter po-
goje tretje Internacionalne in da je zavzel
stališče, ki ga bodo njegovi odposlanci
razjasnili eksekutivi III. Internacionalne v
Moskvi.« Kakšno stališče je zavzel, tega
seveda ne vemo; lahko si pa te stvari tol-
mačimo na dva načina: svoje stališče ho-
čejo ali zatajiti ali ga pa sploh zavzeti ni-
so. — Vendar bi bilo na vsak način dobro,
da zveemo že enkrat stališče teh levčar-
jev napram Moskvi.

+ Poostrežen razmerja med Irsko in
Britanijo, United Telegraf javlja iz Pariza:
Vrhovno poveljništvo sinfalanjske vojske
je odgovorilo na razglasitve obsednega
stanja nad južno Irsko s protiproglašitvijo,
v kateri izjavlja, da obstaja med Irsko in
Veliko Britanijo vojno stanje. Vsaka oseba,
ki angleškim četam na kakršenkoli način
pomaga, bo kaznovana. Orožje se mora
takoj oddati, da ne pride Angležem v ro-
ke.

+ Poljski protest. Listi javljajo, da je
poljska mirovna delegacija v Rigi poslala
sovjetski vladi noto, v kateri ugotavlja, da
se sovjetska armada prepostavlja, mesto
da bi se demobilizirala. Nadalje vpraša
sovjetsko vlado, proti komu je naperjena
ta pregrupa, ker so vsi dosedaj na-
sprotniki Rusije ukinili vojno stanje.

+ Čičerin za — kralja. Čičerin je po-
slal antantnim državam noto, v kateri pro-
testira zoper njih politiko do grške drža-
ve. Pravi, da sovjeti sicer ne simpatizira-
jo s kralji, pač pa sočustvujejo z nara-
dom, ki je odločen, da se odpove politiki,
katero mu je vsilila antanta. — No ja,
ampak radovedni smo, če bo g. Čičerin
dal ukor tudi grškim komunistom, ki nav-
zlic vsem narodovim željam propagirajo
antidnastično idejo. Vrag razum človeško
logiko!

Enketa o delavskem zavarovanju.

II.

Velik del debate, tako general-
ne kot specialne, so obsegale do-
ločbo o organizaciji nosilca zavarova-
vanja. V tem oziru predvideva os-
nutek osrednjega urada za zavarovanje
delavcev kot edinega nosilca delav-
skega zavarovanja. Ta urad naj bi
imel svoj sedež zaenkrat v Zagre-
bu, pozneje bi se pa preselil v Be-
ograd, kjer bi takoj sedaj vsled po-
manjkanja primernih prostorov in
uradnikov ne bi mogel še funkcion-
irati. Ravnateljstvo (načelstvo) te-
ga urada bi bilo sestavljeno nari-
etno. Njegovi krajevni uradi bi bili
okrožni uradi za zavarovanje de-
lavcev, katerih bi bilo v državi 12
— 20. Za Slovenijo n. pr. je predvi-

den en tak okrožni urad, za Hrvat-
sko 3—4, za Bosno trije itd. V ravn-
ateljstvih teh uradov bi imeli de-
lavci dve tretjini zastopnikov delo-
dalcev eno tretjino. Za izvedbo za-
varovanja železničarjev bi obstoja-
le posebne blagajne za zavarovanje
delavcev sanbračajnih podjetij.
Vendar so se komunistični železni-
čarji po svojih zastopnikih izrekli
proti posebnim železničarskim za-
varovalnim zavodom in zahtevali,
da vlada priključi železničarje osta-
lim delavcem in da vrše v prvi
stopnji vse pristojne posle okrožni
uradi. Ministristvo stoji torej v po-
gledu organizacije na strogo centra-
lističnem stališču, katerega v ured-
bi dosledno izvaia.

Razširjajte „Naprej“!

Časopis je najvažnejša politična orodje. Vse politične stranke se ga poslužujejo da v njem blatiho nasprotnike in povečajo same sebe. Meščanski časopisi se zlasti v boju proti socialni demokraciji skrajno neobzirno zlasti klerikalno. ki je vodilo doslej in bo vodilo tudi v bodoče nainčrpane boje. Tu nimamo druge obrambe kakor da razširimo svoj list ter v njem novemu resnici in zavračamo nasprotniške laži. Zaradi tega in zaradi poročil o delovanju naše stranke, naših organizacij in naših poslancev mora biti vsak socialni demokratičar naročnik „Napreja“. Brez lista stranke ne more poznati nje dela. Kdor pa ne more naročiti sam, naj ga naroči s prijateljem skupaj! To na ere!

Politične vesti.

+ Večerni list piše pod naslovom „Pametno lepo in poceni!“. V Avstriji so te dni volili zavezne predsednika. Vse tri parlamentarne stranke so postavile vsake svojega kandidata: Krščanski socialci dr. Klenböck, socialni demokrati predsednika prejšnje narodne skupščine Seitz, velikopemci pa dr. Dinghoferja. Noheden teh kandidatov ni bil potreben večine ter so štiri volitve bile brez uspeha. Nato so krščanski socialci namesto dr. Klenböcka predlagali nevarnega znanstvenika in socialnega politika dr. Hainisch. Za tega so se odločili tudi velikopemci in je bil tako s 129 proti 85 glasovom izvoljen. Predsednik narodne skupščine dr. Weisskirchner je naznanil, da je dr. Hainisch volitev sprejel. Nato je prišel novi brez vsakega slaja ali ceremonij v zbornico, dr. Weisskirchner je izpregovoril nekaj pozdravnih besed in pozval novega predsednika da položi prisego. Dr. Hainisch je prisegel: „Chlubljam, da bom zvesto izpolnjeval ustavo in vse zakone republike in vršil svojo dolžnost po svoji najboljši vednosti in vesti.“ — Nato je imel dr. Weisskirchner kratek nagovor na novega predsednika, v katerem je med drugim povdaril: „Avstrija je demokratična republika. Njeno pravo izvira iz ljudstva. Služit ljudstvu in varovati njegove pravice, je naša in Vaša prva dolžnost.“ Novi predsednik je odgovoril v smislu teh besed priprosto in prisrčno in sklenil svoj govor z vzklikom: „Naj živi nemško ljudstvo v Avstriji!“ S tem so bile vse formalnosti končane in novi predsednik je šel na delo. Ni bilo zunanjih slovesnosti, zato je bilo pa vsem navzočim tem slovesnost v duši. Ali ni to neprimerno lepše, pravičnejše in — cenejše nego hrup ob stoličenju kronanih glav?

Zadnji odstavek, namreč dodatek „Večernega lista“, je vodstvo SLS telegrafiralo v Prangins na naslov Karl in Cita Habsburg. Včeraj je prišel odgovor: Bravo. Korakate vsak za sebe, udarite pa z Radičem istočasno. Uspeh zagotovljen. Ali ne bo to zopet „pametno, lepo in poceni“? — Podpis: Karl in Cita s. r.

+ Demisija klerikalnih članov pokrajinske vlade v Ljubljani je sprejeta. Dosedanjemu poverjeniku za notranje zadeve dr. Leonidu Pitamcu je poverjenočasno vodstvo.

+ Lepe demokratske fantazije. Liberalni mariborski list „Tabor“ si je sfantaziral po demokratskem polomu pri volitvah v članku „Naše naloge“ sijajno liberalno bodočnost. Veseli se klerikalnega poloma, veseli pa se tudi zmage socializma, češ ko bodo ti ljudje, ki so volili socialiste, spoznali, da je socialistična Indija Koromandija samo v fantaziji, v tepli fantomih, in fatamorzanih bodo pa volili nas — liberalce. Po našem mnenju tem duševnim revčkom, ki hočejo govoriti o socializmu, naprednosti in demokraciji, pa ne vedo, da edino le socialistična znanost vsebuje naprednost in demokracizem v pravem pomenu besede, res ni od pomoči. H koncu pa še ta le zanimivost: Liberalci se hočejo zanimati, pravi „Tabor“, odslej naprej tudi za delavce kajti klerikalci so si že mobilizirali delavske batalione. „Mi ne smemo za njimi zaostati, treba je, da si delo razdelimo.“ — O, ve kapitalistične duše, verjamemo, da bi si radi delavce med seboj razdelili, da bi jih lažje ustrahovali! Ali — razvoj ne gre nazaj!

+ Prvi nastop komunistov v ustavotvorni skupščini se je končal z neveljavno slavo za gospoda Marcela. Ko je bil največji hrust in trušč zaradi tega, ker komunistični papež Sina Markovič ni dobil besede, se je na veliko začudenje in veselje navzočih slovenskih poslancev razlegel po dvorani vzklik: „Arnelduš, tku pa zdej na gre! Zdej gre drač!“ Pri teh besedah je udaril Marcel Zorja ob klop, da so dr. Lemežu kar kolena klecnila in se je hitro ozri — pod klop, če je dovolj prostora pod njo. Tudi gospod Mile Vesnić se je ustrašil Zorjove pesti in je ves bled komaj pričakoval konca seje, samo da bi iz hrušča še živ zlezal ven in odhitel domov. Ko je Pašič opazil Vesničevo zadrego, ga je tolažil, češ da s komunistično rdeč-

rijo ni tako hudo. Pokazal mu je s prstom na odhajajoče komuniste. Pri tem pogledu se je Vesnić takoj potolažil in prišel do sapa, ker je videl za komunističnimi nšesi vse — zeleno!

+ Novi predsednik vlade je postal dr. Leonid Pitamc. — G. Vencajza danes ne bo na stanovski urad.

+ Naši narodni socialci poročajo v svojem dopisu na izvrševalni odbor čst. socialistične stranke, v katerem naznanjajo, da pridobitev 2 poslanskih mandatov in 8000 glasov, da razširijo svoje organizacijsko delovanje iz Slovenije tudi na Srbijo in Hrvatsko. Ostali hočejo tudi v tesnih bratskih stikih z bratskim gibanjem čst. socialistov, da bodo mogli skupno z njimi postavljati slovenski socializem. — (Večerni Češki Slovo.)

+ Češkoslovaška napredna selska stranka je dobila pri volitvah v konstituantno v požeški županiji, kjer je kandidirala 706 glasov.

+ Italijanska senatna komisija je odobrila poročilo, ki predlaga ratifikacijo rapsalske pogodbe.

+ Mihael Hainisch, „Arbeiter Z.“ piše o novem zveznem predsedniku sledeče: Novi avstrijski zvezni predsednik je star 63 let, je potomec stare meščanske družine; njegova mati je znana borilnica za žensko pravico Marijana Hainisch. Najprej se je hotel oprileti sodstva, toda je po kratkem udeleževanju izstopil iz državne službe in se posvetil gospodarskemu študiju in socialno-političnemu delu. Hainisch pripada skupini, ki je v devetdesetem letu poskušala demokratizirati meščansko politiko, ki je tedaj ladrala po najpustejših vodah. Posebno sta bila Engelb Pernertor in Oton Willehöfer, ki sta pripadala njegovim skupini, in s katerimi je ustanovil družbo Fabrik, ki je mogla dasiravno izdelavala samo predloge, polagoma razviti globoko duševno delavnost. Njena delavnost je bila koncentrirana na polju ljudske izobrazbe. Leta 1889. je bil Hainisch član ljudsko-izobraževalnega združenja na Dunaju in 1896. leta ob ustanovitvi današnje centralne knjižnice član tega društva, katerega predsednik je še danes. — Leta 1894. je bil socialnopolitični referent društva za socialno politiko v Berlinu, pri katerem je več let izvrševal mesto načelnikovega namestnika. Leta 1898. je bil vopklican v novou ustanovljeno delavsko svetovainico kot član. Po poklicu je Hainisch sedaj pravzaprav narodni gospodar, je izkušen in uspešen, toda poklic je gotovo tudi vplival na njegovo duševno fiziognomijo; on je postal očividno konservativnejši in socialnopolitično se naziba k buržuaziji. Številne knjige, katere je napisal, razpravljajo o gospod. in nacionalnih vprašanjih; njegovo prvo delo: Priročnik avstrijskih Nemcev (1892) je svoječasno imelo vpliv na politično smer meščanskih intelektualcev.

+ Zakonski predlog o reformi ženskenega prava v Avstriji so podal socialni demokrati. Predlog predvideva namesto cerkvenega zakona civilni zakon, predstojnikom politične okrožne oblasti enega izmed obeh zaročenec, pred dvema pričama in pred uradnim zapisničarjem. Mesto izklicev v cerkvi se predvideva tritedenski uradni izklic na deski političnih oblasti in občin. Poročencema je po sklenitvi civilnega zakona tudi sklenitev cerkvenega zakona na prosto dana. Glede ločitve zakona ima predlog natančno določene predpogoje.

+ Rumunska krvava justica. Rumunska nastopa žalostno pot zatiranja delavskega gibanja, ki je madžarsko reakcijo kompromitirala v očeh poštenih ljudi. V celoti državi je krog 4500 socialistov postavljenih pred sodišče. Veliko število voditeljev je bilo obsojenih na smrt samo radi tega, ker so se udeležili splošne stavke. Zlasti zasleduje vojaška oblast nemške sodruge na Erdeljskem. Ampak v krvi, ki teče danes iz proletarskih src, se bodo reakcionarne bestije zadušile, naj se nikar ne varajo!

+ Obrat v grškem vprašanju. Češki listi poročajo brezično iz Pariza, da je atenski patriarh zahteval od kralja Konstantina, da naj se deželi na ljubo odpove prestolu.

+ Bernska socialistična konferenca, katere manifest na proletarijat vseh dežel smo objavili včeraj, obsega tri temeljne misli. Prvič: da mora mednarodni proletarijat vzpostaviti zoper protirevolucionarni imperijalizem zahodnih sil svojo lastno, socialistično svetovno politiko; drugič, da ne more nobena mednarodna delna organizacija, ne londonska ne moskovska, voditi svetovne politične akcije proletarijata proti imperijalizmu, marveč je v ta namen potrebna združenje vseh proletarskih sil; tretjič, da izvirajo nasprotstva, ki cepijo proletarijat, prepir za demokracijo in diktaturo, iz različnih bojnih pogojev v posameznih deželah in posameznih razvojnih dob ter se dajo rešiti z nauki Marksa, ki nam pravi, da so način misljenja in mnenja o pouku, bojne metode in bojni cilji proletarijata v vsaki deželi ob vsakem času odvisni od gospodarskih in socialnih razmer, v katerih živi. Teoretične in taktične razlike posameznih proletarskih strank torej ne smejo trajno ovira-

rat, da bi se proletarijat vseh dežel združil v boju zoper kapitalizem in imperijalizem. To je glavni cilj nove skupnosti, ki se je v Bernu pripravila in se ustanovi na Dunaju. Proletarijat socialistični pozdravljajo to misel, ki bo znatno pospešila, da se osnuje in utrjuje nova internacionala, ki bo združevala vse socialistične stranke.

+ Preki sod na Češkoslovaškem. — Številne aretacije komunistov. „Prager Tagblatt“ piše: Izbruh stavke in razlaščenje veleposesev in tvornic v provinci je napotilo vlado do izrednih naredb za praška predmestja in za posamezna provinci-alna okrožja. Garnizije in praško orožništvo imajo strogo pripravljenost in se vozijo v avtomobilih na kraj, kjer obstoji nevarnost. Aretirane voditelje so z avtomobili pripeljali v Prago k kazenskemu sodišču. Pričakujejo v kratkem nadaljni transport 125 oseb. Interurbanski telefonski promet je za privatne razgovore ukinjen. — Podpredsednik politične deželne uprave za Brno je v sporazumu z višjim deželnim sodiščem proglasil prek sod za Veliko Brno in vse občine političnih okrajev Brna, Boskovic, Goedinga in Trebič. — Pogajanja med socialnimi demokrati in komunisti, ki so se pričela v svrhu sporazuma na posredovanje strokovnih organizacij, so se, kakor vse kaže, izjalovila.

+ Švicarski komunisti so izstopili iz socialdemokratske stranke, ker je bilo v Bernu z veliko večino odklonjen vstop v III. internacionalo.

Begunci — hooruk!

Iz krogov, ki stoje blizu deželni vladi smo prejeli glede begunskega vprašanja sledeče pojasnilo, katero pričujemo po principu, da je treba slišati oba zvona, če se hoče spoznati resnico.

„Naprej“ je prinesel v svoji sobotni številki pod gorenjim naslovom dolg članek, ki bi lahko zapustil, ako bi ostal brez odgovora, v nepoučeni javnosti vtis, da je vse to, kar se v njem očita deželni vladi, tudi resnično in utemeljeno.

Od ljudi, ki hočejo z dopisi delati javno mnenje in ki si prisvajajo pravico do javne kritike, se bi smelo pričakovati vsaj toliko resnosti in poštenja, da so se o predmetu, o katerem hočejo pisati, prej poučili, in da so odredbe, katere kritikujejo vsaj pazljivo čitali!

Tega se o „goriškem beguncu“, ki je zagrešil omenjeni članek, ne more trdit. Drugače bi bil moral opaziti, da temelji objava urada za zaščito beguncem, ki mu je dala povod za napade na deželno vlado, na odredbi centralne in ne na sklepu deželne vlade in da so torej napadi iz tega razloga na deželno vlado neutemeljeni. Pa tudi centralni vladi se ne more ravno zamoriti, ako je slednjič, ko je že večkrat polajšala rok za brezplačen prevoz vračajočih se beguncem po jugoslovanskih železnica, izjavila, da se ta rok ne bo več podaljšal. Begunci se ne morejo izgovarjati, da se jim „stavi nož na vrata“, kakor se dopisnik tako lepo izraža, saj so bili že začetkom in tokom letošnjega leta opetovano opozorjeni, da se bodo begunsko vprašanje v doglednem času likvidiralo in da naj listi, ki se mislijo vrniti domov, to store ob lepem letnem času. Priložnosti je bilo dovolj. — Omenjeni poziv na begunce, da naj se vrnejo do 31. t. m. domov, seveda ni v nikaki zvezi z rapsalsko pogodbo, ker je že prej izšel in je bil izdan v interesu beguncem samih. Kakor je namreč iz drugih uradnih objav znano, dovoljujejo tudi Italijanske oblasti beguncem prosto vožnjo po železnicih do 31. t. m. in priznalo je onim 2 mesečno podporo ki so se do 31. t. m. vrnili. Ali je to odredba tudi deželna vlada kriva?

Deželna vlada nima pravice podaljšati rok za brezplačen prevoz po železnici, vendar sem prepričan, da bo storila vse, kar je v njeni moči, da ne bo onemogočila število beguncem — in ne vsilila obupanij trpinov, kakor namenoma pretirava dopisnik, — ki se iz res tehničnih razlogov do konca tega leta ne bi mogli vrniti domov, po njeni krivdi poganih v bedo v najhujši zimi.

Popolnoma nememeljeno je spravljati povratek primorskih beguncem v zvezo s prihodom ruskih beguncem. Za naselitev teh zadnjih v naši državi ima deželna vlada toliko zaslug, kakor za letošnji prezgodnji sneg, in čisto gotovo je, da se ne bo porabil za ruske pribežnike niti en vinar onega državnega denarja, ki je določen za primorske begunce. Če odlašajo časopisne vesti istini, bode plačala vse stroške za ruske begunce francoska vlada.

Op. ur. S tem je za nas razprava o ugodni ali neugodni rešitvi begunskega vprašanja za dogleden čas končana.

Dnevne vesti.

Škof dr. Anton Mahnič umrl. Včeraj zjutraj ob 8. dopoldne je umrl v Zagrebu krški škof dr. Anton Mahnič. Dr. Mahnič je bil početnik in duševni voditelj slovenskega klerikalizma. V svojem „Rimskem katoliku“, ki ga je izdaljal v Gorici kot profesor bogoslovstva pa tudi v drugem časopisu je pisal znamenite razprave in polemike, ki so bile prava dušna hrana

majšega klera. Vsa sijajna politična zgodovina klerikalizma na Slovenskem, deloma tudi na Hrvaškem in v Bosni, kjer je imel svoje prijatelje Missijo, Stadlerja i dra. Jezliča je bila sad njegovega dela in še novejša doba, ko je dr. Sušteršič vzel politične valet v roko, je začela ugašati njegova luč. Dr. Mahnič je bil strasten nasprotnik liberalizma, protizidarstva in socializma ter je z vso odločnostjo zastopal rimsko Cerkev kot edino avtoriteto. V dobi političnega razvoja na Slovenskem je bila njegova beseda pravo bodrilo, danes pa je zastarala, ker se vse socializira in tudi politika preko avtoritete Cerkev.

O koroskem plebiscitu piše v „Beograjskem Dnevniku“ gospod Nikola Djono-viš in pravi glede katoliške duhovščine na Koroskem med drugim: „Trdijo, da pride na 100 novorojenih otrok na Koroskem 49 odstotkov nezakonskih. Dober del tega odstotka odpada na katoliške fratre...“

Kasacijsko sodišče. „Riječ“ poroča, da je po ustavnem načrtu predvideno eno kasacijsko sodišče za celo državo ki naj ima svoj sedež v Zagrebu.

Celisko porotno sodišče obravnava pri tem zasedanju večinoma same slučaje tatvine. Obsojen je bil radi požiga Jernej Prelovšek na 4 leta ječe. Porota je dne 10. t. m. obravnavala slučaj zoper Terezijo Kitak radi umora lastnega moža, o čemur je naš list svoječasno že poročal.

Tihotapstvo z valuto. Zasledeno je na Hrvaškem zopet tihotapstvo z valuto. Izidor Alkalay, petičen trgovec iz Sarajeva, je bil na železniški postaji prijet v trenutku, ko je hotel z overovljenim potnim listom za Italijo zapustiti našo državo. V njegovem kovčku so našli skrito 3000 dolarjev v papirju in čekov v vrednosti 400 tisoč dinarjev. Čeke, ki veljajo za zdravo valuto, je nepravilnim potom dobil od Srbske privredne banke v Sarajevu.

Sodrug: Ali se nahaja „NAPREJ“ v oseh javnih lokalit, v katere zahajate?

Gospodarstvo.

— Sladkorne cene pri nas in drugod se silno razlikujejo. Dočim pri nas plačujemo 1 kg sladkorja od 54 do 64 K, ga plačujejo (ameriškega) v Trstu s približno 24 kronami jugoslovanske veljave. V Ameriki in po vsem inozemstvu cene sladkorja padajo. V Ameriki dobijo 1 kg sladkorja že po 1760 K našega denarja. Na Češkoslovaškem sicer še dvirajo cene, vendar pa bo tudi češkoslovaška sladkorna industrija kmalu prisiljena ravnati se po svetovnih cenah. Jugoslovanske sladkorne tovarne delajo, kakor se je izkazalo, z nepravilno visokimi dobički. Tudi pri nas se bodo morale cene sladkorja na vsak način znižati, ker tako drago menda že nikjer več ne plačujejo sladkorja kot pri nas.

— Italija vrača Jugoslaviji trgovske ladje. Italijanski minister za trgovino in industrijo je izdal odlok, na podlagi katerega se morajo izročiti Jugoslaviji vse trgovske ladje, ki pripadajo nam na temelju londonskega sporazuma. V ministrskem odloku je tudi določeno, da naj se ladje, ki leže prazne v italijanskih lukah, takoj vrnejo, ostale pa, ko se vrnejo s pota. Naj prej izroči po poročilu „J. E.“ Italija Jugoslovanom naslednje ladje: „Marija Smaculata“, „Bosanka“, „Sergej Dubac“, „Lopud“, „Leopold“ in „President Beck“, ki so last duhovniškega parobrodnega društva: „Dunav“ od Ungaro-Croati: „Izvor“, „Epidauro“, „Iskra“, „Orient“ in „Istina“, last družbe Račić in „Kostrena“, „Jadera“, „Radiuni“, „Zora“, „Mrav“ in „Sud“ (?), ki so last družbe Oceanic. Ostale ladje izroči Italija pozneje.

— Produkcija in konsumcija petroleja. Na svetovnem petrolejskem trgu se je pričel boj med skupino Standard Oil Company in nizozemsko-angleško skupino za nadvlado in se nadaljuje z veliko ostružnostjo na produkcijskem in konsumnem področju. Ta boj koristi konsumu, ker je dovoz več, vsled česar kot posledica velike ponudbe cene padajo. Posebno veliko petroleja izvažajo Poljska, ki je sedaj posvetila glavno skrb izvozu. Jugoslavija je navezana na izvoz Rumunije, ki pa je vsled slabih transportnih sredstev zelo nereden, tako da uvažamo petrolej tudi iz Amerike, ki ima isto ceno.

— Kriza v sovjetski Rusiji. Preko Kopenhagena poročajo: Vsled velikega pomankanja železniškega materiala je v sovjetski Rusiji ustavljen ves železniški promet na progi 13.000 km. Sovjetska vlada je določila vsoto 60 milijonov kron v zlatu za nakup lokomotiv v Švedski, Angleški in Ameriki. Profesor Lomanov, ki

vodi trgovsko delegacijo v Anglijo in Nemčijo, kjer je nakupil večje število železniških strojev, je izjavil, da bo mogoče vzpostaviti normalni železniški promet v Rusiji v najboljšem slučaju šele 1925 leta.

Po svetu.

— Klerikalna lubezen do državnih uradnikov se je, kakor v Nemški Avstriji pokazala sedaj tudi že v Nemčiji. Organizacije državnih uradnikov so z izjavo poviška draginskih doklad. Ker so na vlačni odgovor morale predolgo čakati, so zagrožile s štrajkom, nakar jim je klerikalec državni postni minister kratkoma laval, da se bo uradnika, ki bi hotel štrajkati ali držati pasivno rezistenco, odpustilo iz službe in sicer takoj! Nastala je med uradništvom silna razburjenost in vlada je morala popustiti že v toliko, da je priznala del zahtev. Mezdno gibanje se s tem seveda še ni končalo.

— Potres v Albaniji. „Temps“ poroča iz Valone, da je močan potres uničil mesto in vasi v okrožju Tepeleni. Nad 200 oseb je zgubilo življenje, 15.000 je brez strehe. Sunki se ponavljajo še vedno.

— Grški torpedni rušilec „Navkratos“ se je pogreznil pri otoku Milo. Ladja je izgubljena. Posadko so rešili.

— Bivši nadvojvode si kupijo milijone. „Berliner Tagwacht“ piše: „Ali je švicarskim oblastem znano, da si je bivši vrhovni poveljnik nesrečne avstrijske armade šele pred kratkim prihitel v Švico ogromno imetje.“

— Nova sovjetska republika. Sovjetska vlada je poslala v Arivan (armensko mesto) svojega zastopnika, da upostavi odnose med sovjetskimi državami Rusijo, Azerbejdžanom, Armenijo in Kemalistjo. V Georgiji bodo najbrže ustanovili sovjetsko republiko.

Dopisi.

Vrloga pri St. Bistrici. Na dan volitev smo tudi pri nas zavedni proletarci dali broc korumpiranemu buržoaznemu sistemu. Kljub vsej silni agitaciji in demagoštvu s strani nasprotnih strank smo dobili tretjino glasov, četudi je proletarijat — kar upamo, da se v prihodnje nikdar več ne bo zgodilo — šel topot še razcepljen k volitvam. Z našo zmago se je pokazalo, da je ljudstvo obsodilo brutalno nastopanje sedanjih občinskih velikašev, in da se je z gnusom obrnilo stran od nikdar siteda faroskega žepa. (Klerikalci so iz žepnega denarja prodali hruste. Bogve, za kaj so porabili izkupiček?) Oči pa se odpirajo tudi pristajšem SKS. Njih glavnega organizatorja v tukajšnji okolici so zaprli ravno ko se je čutil že kralja stranke. (V „Napreju“ je bilo delovanje tega gospoda že opisano, kakor tudi poseti in pojedine postajenacelnika dr. Jeraja.) Kot železniški uslužbenec, gostilničar, trafikant, politik, dobra dušica itd. si je kajpada znal pridobiti tudi srce dr. Jeraja. Radovedni smo sedaj le če bo šel dr. Jeraž iz Pragerskega, sedaj, ko se je pokazalo, da je v službi oslvele očete odpušal, svoje ljubljence kot zgoraj omenjenega pa pridržaval. Če ima dr. Jeraž še kaj sramu v svojem srcu, jo bo sam popihal. Sicer pa se lahko še pomenimo.

Izdatelj: Ivan Milnar

Odgovorni urednik: Iak Vehovec.

Pri somišlecih in prija eljih naravo zdravstva, abstinentnih vegetaristih
Ištem sobo,
ali tudi samo posteljo. — Cenj, ponudbe na uravo „Naprej“ pod „posteljo“.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6
— KRISTOVANJE ZARUČA / OKREJNO ZAVEZO —

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA. ZA SHODE IN VESELICE.

LETNE ZAKLUČKE
NAJMODERNEJŠA OBREDA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITO.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Peči, štedilnike
kuhinske potrebščine, železno pohištvo okove za pohištvo in gradbo, orodje ter vsakovrstno drugo železninsko blago nudi po solidnih cenah na drobno in debelo trgovino z železino.

BREZNİK & FRISCH v Ljubljani,
Čankarjevo nabrežje št. 1.